

DA

DA

DA

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 19.12.2007
KOM(2007) 825 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

**Fjerde statusrapport
om udnyttelsen af Tjernobyl-reaktorfonden
September 2007**

{SEK(2007) 1701}

1. INDLEDNING

Kernekraftanlægget i Tjernobyl ligger 110 km nord for Kiev; opførelsen blev påbegyndt i 1970'erne. I 1983 var fire reaktorer taget i brug; de producerede ca. 10 % af Ukraines elektricitet. Da ulykken skete, var to yderligere reaktorer under opførelse. Den nærliggende by Tjernobyl havde en befolkning på 12 500.

Efter ulykken den 26. april 1986 blev omkring 200 000 mennesker evakueret fra området omkring Tjernobyl, og der blev bygget en indkapsling (sometider kaldet en "sarkofag") over resterne af reaktor 4 på kernekraftanlægget i Tjernobyl under ekstremt farlige forhold. Reaktor 1, 2 og 3 (som lå ved siden af reaktor 4) blev sat i drift igen, hvilket øgede frykten for endnu en ulykke.

G7-landene og Europa-Kommissionen gik foran med at yde støtte for at begrænse følgerne af ulykken. Aftalememorandummet mellem G7-landene, Europa-Kommissionen og Ukraine om nedlukning af Tjernobyl¹ senest i år 2000 afspejler dette engagement, og Kommissionen har via Tacis-programmet spillet en vigtig rolle i gennemførelsen heraf. G7-landene (nu G8-landene) og Kommissionen har på en række topmøder bekræftet, at de fortsat vil yde støtte.

Indkapslingen havde aldrig været tænkt som en varig løsning og blev stadig mere ustabil; den begyndte at blive nedbrudt, så der sivede regnvand ind. Der var risiko for, at indkapslingen ville styrte sammen i tilfælde af jordskælv, ekstreme vejrforhold eller en yderligere nedbrydning. Så længe det højradoaktive materiale under indkapslingen ikke er tilstrækkeligt isoleret fra det omgivende miljø, vil der være risiko for forurening af det omliggende område.

I maj 1997 lagde en gruppe af internationale eksperter fra EU, USA, Japan og Ukraine sidste hånd på et tværfagligt byggestyringsprogram, den såkaldte *reaktorindkapslingsplan*. Ifølge planen skulle der udføres en række reparationer på indkapslingen for at stabilisere og miljøsikre den. Samme år anmodede G7-landene, Kommissionen og andre donorer Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD) om at oprette Tjernobyl-reaktorfonden med henblik på at finansiere reaktorindkapslingsplanen.

I 2007, 10 år efter indgåelsen af aftalen om reaktorindkapslingsplanen mellem G7, Europa-Kommissionen og Ukraine og iværksættelsen af planen, er de fleste af opgaverne afsluttet. De nødvendige infrastrukturer og faciliteter i forbindelse med anlægget er på plads, og stabiliseringen af indkapslingen er afsluttet. Det gør det muligt at påbegynde opførelsen af den nye sikre indkapsling, som udgør det sidste større byggeprojekt i forbindelse med anlægget.

De oprindelige vejledende omkostninger til reaktorindkapslingsplanen (beregnet i 1997) var på ca. 758 mio. USD (768 mio. USD inklusive bistand til licensoverdragelse), og opførelsesperioden blev ansat til syv år (1998-2005). Der

¹ Aftalememorandum mellem G7-landenes regeringer, Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber og Ukraines regering om nedlukning af Tjernobyl-kernekraftanlægget, udfærdiget i Ottawa den 20. december 1995.

blev afholdt en første donorkonference i New York i november 1997 for at rejse de nødvendige midler. 25 lande gav tilsagn om bidrag på omkring 400 mio. USD, inkl. Ukraines bidrag på 50 mio. USD i naturalier. Dette var tilstrækkeligt til, at man kunne gå i gang med de første opgaver under reaktorindkapslingsplanen. Arbejdet startede i praksis i april 1998 med oprettelsen af en projektstyringsenhed.

Rådets afgørelse 98/381/EF af 5. juni 1998 om et fællesskabsbidrag til Tjernobyl-reaktorfonden under Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling² danner retsgrundlaget for det tilsagn om et fællesskabsbidrag til Tjernobyl-reaktorfonden på 100 mio. USD, som blev afgivet på G7-topmødet i Denver i 1997. Dette beløb blev udbetalt i perioden 1999-2000 via Tacis-programmets finansielle rammebeløb.

I juli 2000 blev der afholdt endnu en donorkonference i Berlin. 22 lande gav tilsagn om bidrag på ca. 320 mio. USD; dermed nåede det samlede beløb, som der var givet tilsagn om på de to konferencer, næsten op på de samlede anslåede omkostninger på 768 mio. USD. Fællesskabet gav tilsagn om endnu et bidrag på 100 mio. EUR, der blev godkendt ved Rådets afgørelse 2001/824/EF³.

I 2003 fremlagde projektstyringsenheden en revideret tidsplan og et første omkostningsskøn på ca. 1 091 mio. USD, som var baseret på de faktiske omkostninger til de afsluttede projekter og kontraktværdierne for de igangværende projekter. EBRD, der forvaltede fonden, advarede om, at der var behov for yderligere midler, hvis den nye tidsplan skulle fastholdes. Det seneste skøn blev brugt som grundlag for yderligere tilsagn fra donorerne i London i maj 2005. Under hensyntagen til den tidligere byrdefordeling gav Kommissionen tilsagn om yderligere 49,1 mio. EUR, således at Kommissionens samlede bidrag til fonden indtil da nåede op på ca. 240 mio. EUR. På grund af en række forsinkelser, prisreguleringer og stigninger i priserne på arbejdskraft og materialer blev donorforsamlingen imidlertid senere informeret om, at der var sket endnu en stor stigning i forhold til det første omkostningsskøn (se nedenfor).

I henhold til artikel 3 i Rådets afgørelse 98/381/EF og artikel 4 i Rådets afgørelse 2006/908/EF om Fællesskabets bidrag til Tjernobyl-reaktorfonden under EBRD skal Kommissionen forelægge Europa-Parlamentet og Rådet statusrapporter om udnyttelsen af fonden. Der blev fremlagt rapporter i oktober 1999⁴, september 2001⁵ og december 2003⁶. Med denne rapport opdateres de tidligere rapporter, hovedsagelig på grundlag af de fremskridt, som er blevet meddelt donorforsamlingen, og andre oplysninger, som er fremlagt af EBRD⁷.

2. POLITISKE OG INSTITUTIONELLE SPØRGSMÅL

Det er tit blevet anført, at et stabilt institutionelt miljø og en kompetent forvaltning er afgørende for, at reaktorindkapslingsplanen kan gennemføres ordentligt og til tiden. I

² EFT L 171 af 17.6.1998, s. 31.

³ EFT L 308 af 27.11.2001, s. 25.

⁴ KOM(1999) 470 af 12.10.1999.

⁵ KOM(2001) 251 af 29.5.2001.

⁶ KOM(2004) 481 af 14.5.2004.

⁷ En udvidet udgave af denne rapport med bilag er vedlagt dette dokument.

betragtning af projekternes politiske synlighed, de involverede beløb og de forskellige dagsordener var det imidlertid uundgåeligt, at der opstod problemer. Desuden krævede de unikke aspekter ved reaktorindkapslingsplanen, at der blev indført en særlig licensproces og specifik lovgivning.

Behovet for ejerskab på højt niveau i de ukrainske myndigheder blev anerkendt på et meget tidligt tidspunkt. Der blev truffet praktiske foranstaltninger på dette område, Ukraine blev fuldt medlem af forsamlingen, og det fælles udvalg for Ukraine og EBRD blev medtaget i reglerne for Tjernobyl-reaktorfonden. Med den rammeaftale mellem EBRD og Ukraine, som blev indgået i 1997 og ratificeret af det ukrainske parlament i 1998, blev der indført et retsgrundlag for Tjernobyl-reaktorfondens arbejde i Ukraine. Disse foranstaltninger dannede et solidt grundlag, men hyppige udskiftninger i regeringen og på højt niveau i myndighederne gjorde det umuligt at sikre kontinuitet i ledelsen, den institutionelle hukommelse og den nødvendige stabilitet.

En bestemt faktor, som vakte stor bekymring, var overførslen af det administrative ansvar for kernekraftanlægget i Tjernobyl fra Ministeriet for Brændstof og Energi til Beredskabsministeriet i 2005. Selv om dette var et internt ukrainsk anliggende, betød det, at erfaringer og institutionel hukommelse gik tabt i processen, hvilket uundgåeligt skabte forstyrrelser.

I 2006 skabte udbudsproceduren for den nye sikre indkapsling polemik. Behandlingen af klager og langvarige drøftelser inden indgåelsen af kontrakten, specielt med den ukrainske side, medførte mere end et års forsinkelser, hvilket resulterede i en betydelig stigning i omkostningerne på grund af prisreguleringer og forvaltningsomkostninger. Donorerne fastholdt, at reglerne for Tjernobyl-reaktorfonden skulle overholdes nøje, og at konklusionerne på udbudsproceduren ikke kunne fraviges, når først det var fastslået, at der ikke var uregelmæssigheder.

Det anerkendes også, at licensvilkårene for reaktorindkapslingsplanen er afgørende for, at projekterne kan gennemføres ordentligt. I 2003 godkendte ministerkabinetet et dekret om revision og godkendelse af reglerne for reaktorindkapslingsplanen, den såkaldte "gennemførelsesanordning for reaktorindkapslingsplanen". Medio 2004 blev der udstedt endnu et dekret, som forenkede godkendelsesproceduren for udstyr, der var anskaffet under Tjernobyl-reaktorfonden.

Det institutionelle miljø har været en af hovedårsagerne til forsinkelserne i Tjernobyl-projekterne. Det forventes, at projekterne vil køre mere gnidningsløst fremover takket være de erfaringer, som er høstet i årenes løb, og det forhold, at de fleste af de vigtige beslutninger vedrørende reaktorindkapslingsplanen nu er truffet. Projektet vedrørende den nye sikre indkapsling, som tegner sig for ca. halvdelen af omkostningerne til reaktorindkapslingsplanen, er dog endnu ikke sat i gang. Eventuelle forsinkelser, specielt i opførelsesfasen, vil blive meget dyre, og alle parterne må derfor være på vagt, så man straks kan gribe ind for at begrænse virkningerne af de problemer, som måtte opstå.

3. STATUS OVER GENNEMFØRELSEN AF REAKTORINDKAPSLINGSPLANEN

3.1. Aftaler om tilskud

Tjernobyl-reaktorfondens finansielle forpligtelser fastlægges i de aftaler om tilskud, som indgås mellem EBRD og de ukrainske modtagere. Modtageren kan indgå kontrakter i henhold til de fastlagte fordelingsordninger i overensstemmelse med EBRD's politik og regler for indkøb. EBRD overvåger overholdelsen og udbetaler midlerne direkte til kontrahenterne; EBRD's afdeling for nuklear sikkerhed og modtagerens projektstyringsenhed udgør et yderligere kontrollag. Indtil nu har EBRD indgået otte aftaler om tilskud.

Pr. 30. juni 2007 var der tildelt 457 mio. EUR til aftaler om tilskud. Forsamlingen godkendte på sit møde den 17. juli 2007 tildelingen af 330 mio. EUR til aftale om tilskud nr. 8 og gav EBRD tilladelse til at tildele denne aftale om tilskud nye bidrag, indtil man når op på 490 mio. EUR.

I juli 2007 var der indgået 138 kontrakter til et beløb af 356 mio. EUR inden for de syv oprindelige aftaler om tilskud; heraf var 86 afsluttet.

3.2. Stabilisering og andre projekter

Indkapslingen, som isolerede de højradoaktive strålekilder og begravede resterne af den ødelagte reaktor 4, var afsluttet ved udgangen af november 1986. Nogle af dens strukturelle elementer var forvredne og havde sprækker, der tydede på en mulig risiko for sammenstyrning. For at mindske denne risiko blev der i juli 2004 indgået en kontrakt med et ukrainsk-russisk konsortium (ledet af Atomstroyexport fra Rusland) med henblik på at gennemføre stabiliseringsforanstaltninger. Disse foranstaltninger vil mindske risikoen for en sammenstyrning i de næste 10-15 år; til den tid vil indkapslingen være omsluttet af den nye sikre indkapsling, og nedbrydningen af de mest ustabile dele vil blive gennemført.

Stabiliseringsarbejdet startede i november 2004 og blev afsluttet planmæssigt og under overholdelse af budgettet i begyndelsen af 2007. Det var en stor succes i betragtning af de vanskelige forhold inde i indkapslingen (tilgængelighed, nedstyrtet materiale, høje strålingsniveauer og umuligheden af at forudsige, hvordan situationen ville udvikle sig). Det var afgørende, at medarbejderne blev udsat for så lidt stråling som muligt; det blev opnået gennem omhyggelig planlægning, uddannelse, afskærmning og samling af strukturelle komponenter i et rent område på byggepladsen.

EBRD rapporterede også, at der var gjort store fremskridt med infrastrukturprojekterne.

3.3. Den nye sikre indkapsling

Den nye sikre indkapsling er betegnelsen for den buformede struktur, som vil blive samlet i et sikkert område nær reaktor 4 og derefter ville blive anbragt oven over den gamle indkapsling. Den skal isolere det radioaktive materiale fra det omgivende miljø i op til 100 år. Den vil også komme til at indeholde udstyr og faciliteter, som skal bruges, når man på et givet tidspunkt skal afmontere den eksisterende indkapsling og fjerne det brændselsholdige materiale (FCM).

Udbuddet vedrørende den nye sikre indkapsling tog meget længere end forventet. Konstruktionsgruppen færdiggjorde udbudspakken vedrørende den detaljerede udformning og opførelsen i juni 2003, men det var først i marts 2004, man nåede til enighed om det endelige udbud, hvorefter indkaldelserne af tekniske forslag blev iværksat. Der indkom tre forslag i november 2004. Efter en exceptionelt grundig præcisering af de tekniske og lovgivningsmæssige krav på grund af indvirkningen på tidsplanen og prisen var der to konsortier (Novarka og CH2M Hill), som blev opfordret til at indsende kommercielle forslag. Gennemgangen og evalueringen blev afsluttet i februar 2006.

Den efterfølgende evalueringsproces for den nye sikre indkapsling viste sig at tage lang tid på grund af en klage i forbindelse med udbuddet og det forhold, at nogle ukrainske embedsmænd satte spørgsmålstegn ved resultatet, hvilket gjorde det nødvendigt at foretage yderligere undersøgelser i overensstemmelse med reglerne for Tjernobyl-reaktorfonden og EBRD's politik og regler for indkøb.

Alle de udestående spørgsmål blev løst til parternes tilfredshed, og de uafhængige observatører bekræftede, at forhandlingerne om kontrakten forud for indgåelsen var gennemført efter reglerne. På forsamlingens møde den 17. juli 2007 gav donorerne EBRD tilladelse til ikke at gøre indsigelse mod aftale om tilskud nr. 8 for den nye sikre indkapsling og godkendte den oprindelige tildeling af midler. EBRD og de ukrainske myndigheder underskrev aftalen om tilskud i begyndelsen af august. Kernekraftanlægget i Tjernobyl sendte tildelingsskrivelsen til Novarka den 9. august, og selve kontrakten blev underskrevet den 24. august 2007. Ifølge den nuværende tidsplan skal den nye sikre indkapsling være færdig senest i december 2011.

3.4. Sundhed, sikkerhed og miljø

En miljøhandlingsplan, som blev udarbejdet i 1998 i overensstemmelse med EBRD's standardpolitik, opdateres regelmæssigt og revideres med jævne mellemrum af EBRD's miljøafdeling og dens uafhængige konsulenter.

Det er vigtigt at bemærke, at der i 2004 blev indført biomedicinske programmer og screeningprogrammer, og at over 3 000 mennesker er blevet undersøgt. I forbindelse med de 86 kontrakter, som er afsluttet, er der ikke sket nogen strålingsulykker eller arbejdsulykker med større konsekvenser.

3.5. Håndtering af radioaktivt affald

De ukrainske myndigheder kræver, at der til stadighed lægges vægt på problemer med håndtering af affald og koordinering af de internationale projekter vedrørende radioaktivt affald, så reaktorindkapslingsplanen ikke forsinkes unødigt. Man har fundet stødpudefaciliteter, der kan bruges til at løse de mest akutte problemer (herunder yderligere plads til lagring af højradioaktivt affald, som er stillet til rådighed af det industrielle kompleks for håndtering af fast radioaktivt affald, der finansieres af Tacis), så lagring af affald ikke på kort sigt får indvirkning på den kritiske vej for gennemførelsen af reaktorindkapslingsplanen.

4. REVIDERET TIDSPLAN OG OMKOSTNINGSOVERSLAG

4.1. Tidsplan

Gennemførelsen af reaktorindkapslingsplanen startede i slutningen af 1998 med mobiliseringen af projektstyringsenheden og tildelingen af licenskonsulentkontrakten til den ukrainske kernekrafttilsynsmyndighed og Early Biddable Projects. På trods af en række forsinkelser påvirkede hverken stabiliseringen af indkapslingen eller gennemførelsen af opgaverne i forbindelse med reaktorindkapslingsplanen den kritiske vej for reaktorindkapslingsplanen, som altid har været dikteret af aktiviteterne i forbindelse med den nye sikre indkapsling.

Medio 2003 forventede projektstyringsenheden, at den nye sikre indkapsling kunne tages i brug i slutningen af 2008, ud fra den forudsætning, at både konceptudformningen og den detaljerede udformning og opførelsen af den nye sikre indkapsling ville tage fem år, men forsinkelser i udbudsproceduren tvang projektstyringsenheden til at revidere tidsplanen flere gange.

De vigtigste milepæle for den nye sikre indkapsling

Afsluttet:

April 2001 Strategi for sikker indkapsling (P10-programbeslutning)

Juli 2001 Arbejdet med specifikationerne for konceptudformningen begynder

Maj-okt 2002 Meddelelse om igangsættelse/Tildeling af kontrakt om konceptudformning

Juni 2003 Konceptudformning afsluttet

December 2003 Konceptudformning forelagt for myndighederne til gennemgang

Marts 2004 Indkaldelse af forslag til detaljeret udformning og opførelse

Juli 2004 Ministerkabinettets godkendelse af konceptudformningen

November 2004 Fase 1-forslag (tekniske forslag) modtaget

September 2005 Kommercielle forslag fra to bydende konsortier

November 2005 Reviderede kommercielle forslag

Februar 2006 Evaluering afsluttet

September 2006 Gennemgang i EBRD's indkøbs- og kontraktudvalg (PCC) bekræfter evalueringen

December 2006 til juni 2007 Drøftelser forud for indgåelsen af kontrakt om den nye sikre indkapsling

August 2007 Tildeling af kontrakt om den nye sikre indkapsling

Planlagt:

December 2008 Færdiggørelse af detaljeret udformning af den nye sikre indkapsling (16 måneder)

December 2011 Færdiggørelse af den nye sikre indkapsling (opførelse tre år)

4.2. Omkostningsoverslag

De oprindelige vejledende omkostninger til reaktorindkapslingsplanen blev ansat til 758 mio. USD i 1997, hvortil der blev lagt et beløb på 10 mio. USD for støtte til tilsynsmyndighederne, hvilket gav et samlet beløb på 768 mio. EUR. Dette tal blev fremlagt som et foreløbigt omkostningsoverslag, der kunne bruges til støtte for internationale tilsagn om midler.

EBRD og projektstyringsenheden påpegede over for forsamlingen, at reaktorindkapslingsplanen var et oplæg, som kun indeholdt de vigtigste elementer i projekterne. Under gennemførelsen af reaktorindkapslingsplanen blev anvendelsesområdet ændret for at tage højde for nye behov eller for at fjerne opgaver, som ikke var nødvendige. I reaktorindkapslingsplanen havde man oprindelig antaget, at det meste af det forberedende arbejde og infrastrukturarbejdet allerede ville være afsluttet, men det viste sig, at mange af disse projekter måtte føjes til planen. I reaktorindkapslingsplanen var der ikke afsat tid til reguleringsprocessen, som også øgede omkostningerne, og omkostningerne i forbindelse med forvaltningen af midlerne var heller ikke medregnet. De største beløb, som blev lagt oven i omkostningerne, var dog uforudsete udgifter og prisreguleringer for den nye sikre indkapsling, der ikke var medregnet i de vejledende omkostninger fra 1997. Prisen på nogle af de vigtigste omkostningsfaktorer, specielt stål, energi, beton og ukrainsk arbejdskraft, er steget kraftigt siden 1997 (langt over den gennemsnitlige inflationstakt).

I 2003 fremlagde projektstyringsenheden det første omkostningsoverslag på 1 091 062 000 USD på grundlag af de faktiske omkostninger til de afsluttede projekter, kontraktværdierne for de igangværende projekter og skønnene over de projekter, der endnu ikke var sat i gang. Donorforsamlingen fik forelagt en revision i februar 2006. Den omfattede justeringer i det foregående skøn på grundlag af de fremskridt, der var gjort, og gennemførelsen af underprojekter under hensyntagen til de priser, som de to virksomheder, der havde afgivet tilbud på den nye sikre indkapsling, havde anført. Beløbet viste sig at være betydeligt højere end forventet, og omkostningsskønnet for reaktorindkapslingsplanen blev forhøjet til 1 204 103 000 USD.

Da forsinkelserne i udbudsproceduren påvirkede indgåelsen af kontrakten om den nye sikre indkapsling, vil omkostningerne stige i overensstemmelse med bestemmelserne i udbuddet. På donorforsamlingens møde den 17. juli 2007 fremlagde projektstyringsenheden sit seneste "overslag over omkostningerne til reaktorindkapslingsplanen", der lød på 1 390 mio. USD, hvilket er en stigning på 186 mio. USD i forhold til det foregående skøn. De største ændringer, som lå til grund for denne stigning, var prisreguleringer på grund af den forsinkede tildeling af ordren vedrørende den nye sikre indkapsling (87,5 mio. USD), en stigning i USD på grund af ændringer i vekselkursen mellem EUR og USD (51,3 mio. EUR) og en

stigning på grund af prisreguleringer for den nye sikre indkapsling under gennemførelsen (47,3 mio. EUR).

Det næste vigtige skridt i vurderingen af omkostningerne vil være færdiggørelsen af den detaljerede udformning af den nye sikre indkapsling, som vil give nærmere oplysninger om, hvilke mængder materialer der rent faktisk er brug for, og hvor meget de vil koste. Denne vurdering forventes at foreligge i slutningen af 2008 (ca. 16 måneder efter tildelingen).

5. FINANSIEL OVERSIGT

5.1. Indtægter og udgifter

I slutningen af 2007 registrerede EBRD samlede bidrag til Tjernobyl-reaktorfonden på 739 mio. EUR, svarende til de tilsagn, som var blevet givet gennem bidragsaftaler, gavebistand og bidrag i naturalier. Der er tilskrevet 71 mio. EUR i renter, hvilket bringer det samlede beløb op på 810 mio. EUR. Desuden er der en række tilsagn (hvoraf de fleste blev givet ved fundraising-arrangementet i London i maj 2005) til et beløb af ca. 100 mio. EUR, som endnu ikke er konkretiseret i bidragsaftaler og faktiske betalinger.

Frem til den 30. juni 2007 var 457 mio. EUR tildelt under de syv aftaler om tilskud, som var indgået indtil da. Den samlede værdi af de kontrakter, som er indgået i forbindelse med disse aftaler om tilskud, er på 356 mio. EUR, hvoraf 308 mio. EUR er blevet udbetalt.

De ikke-tildelte midler beløb sig pr. 30. juni 2007 til ca. 300 mio. EUR. Dette beløb vil stige til omkring 400 mio. EUR, forudsat at de udestående tilsagn, som endnu ikke er formaliseret, rent faktisk resulterer i indbetalinger.

5.2. Nye tilsagn

Donorforsamlingen foretog på sit møde i april 2004 en detaljeret analyse af omkostningsoverslaget for reaktorindkapslingsplanen, som førte til et tal på 1 091 mio. EUR. Det blev på daværende tidspunkt fastslået, at de ikke-tildelte midler, som var til rådighed under Tjernobyl-reaktorfonden, ikke var tilstrækkelige til, at den kommende aftale om tilskud til den nye sikre indkapsling ville kunne gennemføres effektivt.

Efter at donorerne var nået til enighed om de respektive bidrag, blev der afholdt et tilsagnsarrangement i EBRD's lokaler i London den 12. maj 2005. Donorerne gav tilsagn om et beløb svarende til 181,496 mio. EUR, herunder 49,1 mio. EUR fra Kommissionen, 22 mio. EUR fra Ukraine og for første gang 10 mio. EUR fra Rusland. Den første rate af Kommissionens tilsagn (14,4 mio. EUR) er blevet indbetalt til Tjernobyl-reaktorfonden i overensstemmelse med Rådets afgørelse af 4. december 2006⁸, og endnu en rate (10 mio. EUR) vil blive finansieret af instrumentet for nuklear sikkerhed og vil blive indbetalt i 2007. Resten af Kommissionens tilsagn vil blive indbetalt i perioden 2008-2011.

⁸ EUT L 346 af 9.12.2006, s. 28.

På nuværende tidspunkt er der tilstrækkelige midler til rådighed i Tjernobyl-reaktorfonden til, at første fase af kontrakten om den nye sikre indkapsling kan afsluttes, men de eksisterende midler plus de udestående tilsagn, som endnu skal omsættes til bidragsaftaler, vil ikke være tilstrækkelige til at dække alle omkostningerne til kontrakten.

Medlemmerne af G8 plus Kommissionen, der er de største bidragsydere til Tjernobyl-reaktorfonden, har gentaget deres vilje til at gennemføre reaktorindkapslingsplanen. Dette anføres tydeligt i rapporten fra G8-landenes gruppe for nuklear sikkerhed (Nuclear Safety and Security Group, NSSG) til lederne på G8-topmødet i Skt. Petersborg i juli 2007. I erklæringen fra G8-topmødet i Heiligendamm i juni 2007 hedder det:

"... I anerkendelse af Tjernobyl-ulykken i 1986 bekræfter vi de forpligtelser, som vi har påtaget os i de tidligere G7/G8-topmødeerklæringer og aftalememoranda og via programmerne under Tjernobyl-reaktorfonden (CSF) og kontoen for nuklear sikkerhed (NSA), til i fællesskab med Ukraine at gøre en indsats for at omdanne området omkring den beskadigede reaktor til et sikkert område."

6. OPFØLGNING OG STØTTE FRA EUROPA-KOMMISSIONEN

Som hovedbidragsyder til Tjernobyl-reaktorfonden følger Kommissionen meget nøje med i udviklingen i de spørgsmål, som har betydning for fonden, specielt dem, der påvirker tidsplanen og økonomien. Kommissionens tjenestegrene er jævnligt i kontakt med de andre hoveddonorer, specielt donorerne i EU, og med EBRD. Kommissionen har ydet politisk støtte, når det har været nødvendigt, for eksempel med hensyn til at kræve fondens regler (som henviser til EBRD's regler for indkøb) overholdt i forbindelse med udbuddet om den nye sikre indkapsling.

Kommissionens støtte til Tjernobyl-projekterne er ikke begrænset til Tjernobyl-reaktorfonden. Tacis har spillet en stor rolle i gennemførelsen af aftalememorandummet fra 1995 mellem G7-landene og Ukraine om nedlukning af Tjernobyl. Europa-Kommissionen har indtil nu afsat 470 mio. EUR til Tjernobyl og dertil knyttede projekter; hovedparten af disse midler kommer fra Tacis-budgettet. Som led i disse projekter er følgerne af Tjernobyl-ulykken blevet undersøgt, vurderet og begrænset, og der er ydet bistand til nedlukning af værkets reaktor 1, 2 og 3. Europa-Kommissionen ydede også et bidrag til de yderligere omkostninger til alternative energiforsyninger efter nedlukningen af den sidste fungerende reaktor i 2000. Andre projekter vedrørte de sociale og regionale følger af lukningen af Tjernobyl og støtte til reformen af energisektoren i Ukraine.

Kommissionen støttede opførelsen af det industrielle kompleks for håndtering af fast radioaktivt affald (ICSRM), der næsten er færdigt, og projekterne under EBRD's konto for nuklear sikkerhed. Den ydede også støtte til Ukraine til afholdelse af konferencen i anledning af 20-årsdagen for ulykken i 2006. Med hensyn til de sociale og sundhedsmæssige aspekter støtter den på nuværende tidspunkt Core-programmet. Det overvejes også at støtte et projekt, der skal forbedre leveforholdene for børn i det område, som er berørt af ulykken.

Selv om de seneste omkostningsstigninger er uundgåelige, giver de anledning til bekymring. Kommissionen vil fastholde sit engagement til fordel for Tjernobyl og har planer om at øge sin indsats i overensstemmelse med den hidtidige byrdefordeling, men det kan ikke forventes, at den med sit bidrag alene skal dække alle omkostningsstigninger via det begrænsede budget for instrumentet for nuklear sikkerhed; dette ville ske på bekostning af andre projekter vedrørende nuklear sikkerhed. Bidraget fra Den Russiske Føderation, som for nylig er blevet donor til fonden, og det yderligere bidrag fra Ukraine har været med til at mindske underskuddet, men det forventes, at Ukraine vil påtage sig et stadig større ejerskab til projekterne og dække en større del af den finansielle byrde.

7. KONKLUSIONER

Der er gjort store fremskridt med projekterne under reaktorindkapslingsplanen, specielt arbejdet med infrastrukturen og stabilisering af den eksisterende indkapsling, som blev afsluttet til tiden og under overholdelse af budgettet.

Den forvaltnings- og miljørevision af reaktorindkapslingsplanen, som blev foretaget i 2007, bekræftede, at den eksisterende forvaltning og de industrielle og sundheds- og sikkerhedsmæssige foranstaltninger er tilstrækkelige. Forvaltningsrevisionen viste dog igen, at det er nødvendigt at øge antallet af kvalificerede ukrainske medarbejdere i projektstyringsenheden for at mindske afhængigheden af medarbejdere i projektstyringsenheden fra Vesten og sikre, at forvaltningen er stabil på længere sigt, efter at den nye sikre indkapsling er taget i brug.

Ifølge den nuværende tidsplan vil reaktorindkapslingsplanen være afsluttet ultimo 2011. Den kritiske vej bestemmes af milepælene for kontrakten om den nye sikre indkapsling. Det forventes, at det omhyggelige analyse- og forberedelsesarbejde vil mindske risikoen for dyre forsinkelser i opførelsesfasen. En god forvaltning og samarbejdsvilje fra alle parters side, specielt de ukrainske myndigheder og tilsynsmyndighederne, vil være afgørende for, at projektet kan gennemføres planmæssigt.

De samlede omkostninger til reaktorindkapslingsplanen er under hensyntagen til omkostningerne til de projekter, som allerede er afsluttet eller sat i gang, og de nuværende omkostninger til den nye sikre indkapsling plus prisreguleringer anslået til 1 390 mio. USD.

Under hensyntagen til de tilsagn, som blev givet i London i 2005, er der på nuværende tidspunkt tilstrækkelige midler til rådighed i Tjernobyl-reaktorfonden til, at kontrakten om den nye sikre indkapsling kan indgås, og til, at arbejdet kan iværksættes. Ifølge de seneste skøn er de eksisterende midler dog ikke tilstrækkelige til, at projektet kan afsluttes. Der vil være behov for yderligere midler for at afslutte de Tjernobyl-projekter, der finansieres af Tjernobyl-reaktorfonden og kontoen for nuklear sikkerhed.

Reaktorindkapslingsplanen har været underfinansieret fra starten og vil fortsat være afhængig af det internationale samfunds solidaritet, men dette bliver stadig vanskeligere på grund af konkurrerende prioriteter.

Det forventes, at Ukraine vil påtage sig en mere fremtrædende rolle inden for forvaltning og finansiering under den vigtigste byggefase på kernekraftanlægget i Tjernobyl, således at der sikres en holdbar ukrainsk forvaltning af faciliteterne, når først den nye sikre indkapsling tages i brug.